

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23.09.1981, sp. zn. Cz 65/80, ECLI:CZ:NS:1981:CZ.65.1980.1

Číslo: 24/1983

Právní věta: Štátne notárstvo neschváli dohodu dedičov (§ 39 ods. 2 Not. por.), ak zistí, že dedič uzavrel dohodu, podľa ktorej z dedičstva po poručiteľovi, v ktorom je aj nehnuteľnosť v osobnom vlastníctve, nedostane nič, s úmyslom dosiahnuť toho, aby tak jeho zákonný dedičský podiel nebol postihnutý súdnym výkonom rozhodnutia predajom nehnuteľnosti na vymoženie povinnosti voči veriteľovi tohto dediča.

Soud: Nejvyšší soud ČSR

Datum rozhodnutí: 23.09.1981

Spisová značka: Cz 65/80

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dědění, Notářství, Notářství státní

Předpisy: 95/1963 Sb. § 39 40/1964 Sb. § 39

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Poručitelka O. P. zomrela 10. 8. 1973 bez zanechania závetu. Po jej smrti dedičia zo zákona boli dcéry H. P a M. K., ako aj poručiteľkin manžel B. P. Počas spolužitia poručiteľky s B. P. si postavili v obci Č rodinný domček v cene 46 862 Kčs, ktorý však stavebne nedokončili.

Manžel poručiteľky predal po jej smrti rodinný dom i s pozemkom manželom J. M. a K. M. za kúpnu cenu 52 503 Kčs. Kúpna zmluva nebola registrovaná štátnym notárstvom, pretože odpredávateľ nemohol preukázať svoje výlučne vlastníctvo k predmetu kúpy. Kúpnu cenu však od kupujúcich prevzal a nevrátil.

Na základe žaloby kupujúcich Okresný súd v Trnave rozsudkom z 30. 10. 1977 sp. zn. 13 C 1614/78 zaviazal B. P., aby kupujúcim vrátil kúpnu cenu 52 503 Kčs a uhradil trovy súdneho konania vo výške 2072 Kčs. Keďže B. P. povinnosť uloženú mu rozsudkom Okresného súdu v Trnave nespĺnil, podali oprávnený J. M. a K. M. súdu návrh na súdny výkon rozhodnutia, a to predajom nehnuteľnosti. Konanie o výkonu rozhodnutia sa viedlo na Okresnom súdu v Trnave pod sp. zn. E 182/78. Ako vyplýva z obsahu tohto spisu, v konaní sa preukázalo, že rodinný dom je v bezpodielovom vlastníctve povinného a jeho zomrelej manželky E. P. a že konanie o dedičstve po jej smrti nebolo ešte skončené. Krajský súd v Bratislave zrušil uznesenie Okresného súdu v Trnave, ktorým bol nariadený súdny výkon rozhodnutia predajom nehnuteľnosti s tým, že bude potrebné najprv prejednať dedičstvo po

manželke povinného.

Na štátnom notárstve v Trnave prebehlo konanie o dedičstve po poručiteľke E. P. pod. sp. zn. D 807/80. V tomto konaní štátne notárstvo určilo, že do dedičstva po poručiteľke patrí polovica rodinného domčeka v obci Č, zatiaľ čo druhá polovica pripadne manželovy poručiteľky, ktorý bol bezpodielovým spoluvlastníkom tohto domku.

V priebehu konania o dedičstve došlo k uzavretiu dedičskej dohody medzi dedičmi, podľa ktorej dedičstvo po poručiteľke prevzali jej dcéry, každá rovnakým dielom bez povinnosti výplaty ustupujúcemu spoludedičovi B. P., manželovi poručiteľky, ktorý sa svojho dedičského podielu bezplatne „zriekol v ich prospech“. Túto dohodu Štátne notárstvo v Trnave napokon schválilo rozhodnutím z 19. 5. 1980 č. k. D 807/80-20 a potvrdilo podľa nej nadobudnutie dedičstva (§ 39 ods. 2 not. por.).

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že týmto rozhodnutím štátneho notárstva bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Ak ide o úkony urobené s úmyslom vyhnúť sa splneniu povinnosti voči spoločnosti alebo voči inému občanovi, treba uvážiť, či sú tieto úkony neplatné z tohto dôvodu, že sa prečia záujmom spoločnosti (§ 39 O. z.).

Štátne notárstvo v prejednávanej dedičskej veci nevenovalo potrebnú pozornosť vyhláseniu manžela poručiteľky B. P., že „sa zrieka výplaty dedičstva v prospech spoludedičiek“ 1) a bližšie sa nezaoberalo tým, čo ho k tomu viedlo. Vzhľadom na okolnosť prípadu malo skúmať obsah vôle dediča B. P. i z hľadiska ustanovenia § 39 O. z. Podľa tohto ustanovenia je neplatný právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu, alebo ho obchádza, alebo sa prieči záujmom spoločnosti. Malo tak urobiť tým skôr, že v tomto prípade štátnemu notárstvu bola známa skutočnosť, že proti manželovi poručiteľky B. P. sa vedie súdny výkon rozhodnutia predajom rodinného domu (ktorý bol v jeho bezpodielovom spoluvlastníctve) na základe vyššieho uvedeného právoplatného a vykonateľného rozhodnutia. Nárok oprávnených J. M. a K. M. voči dedičovi B. P. bol zrejmý i z uznesenia Krajského súdu v Bratislava sp. zn. 8 Co 418/79, ktoré sa nachádzalo v dedičských spisoch, ako aj z priloženého spisu štátneho notárstva v Trnave sp. zn. Nšn 22/80, z ktorého bolo možné zistiť, že 9. 1. 1980 oprávnený J. M. listom upozorňoval toto štátne notárstvo, že proti B. P. sa vedie uvedený súdny výkon rozhodnutia.

Vzhľadom na preukázaný právny záujem oprávnených J. M. a K. M. bolo treba posudzovať zrieknutie sa dedičského podielu na rodinnom dome v Č., tvoriacom predmet dedičstva po poručiteľke E. P., i z tohto hľadiska, či tento prejav vôle dediča B. P. netreba kvalifikovať ako také konanie, ktoré bolo motivované úmyslom vyhnúť sa tomu, aby jeho dedičský podiel nebol postihnutý výkonom rozhodnutia predajom nehnuteľnosti (§ 335 a nasl. O. s. p.), a či teda navrhovaná dohoda o vyporiadaní dedičstva, na základe ktorej sa zrieka svojho dedičského podielu, neodporuje ustanoveniu § 39 O. z. vzhľadom na ustanovenia čl. VI, VII a VIII O. z. Podľa týchto článkov výkon práva a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov musí byť v súlade s pravidlami socialistického spolužitia, nikto nesmie zneužívať svoje práva proti záujmom spoločnosti alebo spoluobčanov, nikto sa nesmie na úkor spoločnosti obohacovať a ustanovenia Občianskeho zákonníka treba uplatňovať a vykladať v zmysle týchto zásad.

Keď štátne notárstvo napriek týmto preukázaným skutočnostiam bez ďalšieho schválilo dedičskú dohodu medzi pozostalým manželom poručiteľky a jej dcérami, svojím postupom v konaní a svojím rozhodnutím porušilo zákon v ustanovení § 39 ods. 2 Not. por. v súvislosti s ustanoveniami § 35 ods.

2, § 39 a čl. VI, VII a VIII O. z.

1) Porov. rozhodnutie uverejnené pod č. 65/1971 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk.